

O. S. F., hakkı hareket beyannamesi,
ıslahat programı, Belediye programı
(1 Metelik) Paris, 15 Şubat 1912, s. 6-9

OSMANLI SOSYALİST FIRKASI PARİS ŞUBESİNİN
"ISLAHAT PROGRAMI"

Osmanlı Sosyalist Fırkası cüz' veya kül politikasını reddeder. Bugünden itibaren kuvveden fiile çıkarmaya teşebbüs ettiği bir ıslahat programına maliktir.

- 1 -

Kuvayı mülkiyenin hâkimiyeti âmme ve ümmet esası
üzerine zapt ve teshiri

- 1 - Bilâ tefriki cins ve mezhep her türlü intihabatta reyi âm veya reyi umumü siyasî usuliyle intihabatın icrası.
- 2 - Matbuat ve içtimaatı umumiye, hukuku umumiye kefaleti altında hürriyeti hakikiye itası.
- 3 - Matbuat üzerine kaleme alınan ve yapılan kavanini istisnaiyenin lâğvı.
- 4 - İçtimaatı mülkiyeye hürriyeti hakikiye itası.
- 5 - Hakkı intihap salâhiyeti için müddeti ikametın nazarı itibara alınmayıp sinni matlûba malik her ferdin, her evlâdı vatanın memaliki Osmaniyenin her cihetinde meb'usluğa namzet olabilmesi.
- 6 - Vilâyat ve nevahiye hâkimiyeti âmme cümlei siyasiyesini temin edici idarî bir tevsiî mezuniyet itası.
- 7 - Esrar ve hürriyeti intihabatı temin için tedabiri kanuniyenin ittihazı.
- 8 - Hakkı teşebbüsü umumînin vaz'ı, yani menafii umumiye mesaili siyasiyesi ve içtimaiyesi üzerine doğrudan doğruya evlâdı vatanın bilâ vasıta hakkı kelâma malikiyeti ki buna "Referandom" usulü derler.

Mahakimi adliyenin hâkimiyeti âmme ve hukuku ümmet
üzerine teşkilâtı

- 1 - Bütün mahakimi hazıranın yerine, gerek mülkî ve gerek cinayete ait olsun, intihabat cetveli üzerinden mehuz bir "Jüri" yani muteberanı ahaliden müntehap bir meclis tarafından teşekkül ve behrei ulûm ve fûnunu tabiiye ve siyasiyeye malik zevatın kefaleti mutlaka altında müntehap hükkâmın ikamesi.
- 2 - Jürinin reyîâm usulü siyasiyesine riayetle istihzar olunan esamî listesinden intihap olunması.
- 3 - Cezayı idamın lâğvı.
- 4 - Mahakimi bahriye ve berriyenin feshi.

Hukuku eşhas ve ümmete tevfikân ailenin teşkili

- 1 - Kadınların hukuku umumiyelerinde görülen ademi müsavat kavanini hazırasının lâğvı.
- 2 - Usulü itlâkın sureti ahrarane ve meşruada kavanini mevzua haline ircaı.

Talim ve Tedrisin insaniyet, millet ve sanayiperverane
bir surette tesisi

- 1 - Her derece için talim ve tedrisin meccanen olması.
- 2 - Derecei iptidaiye için çocukların "iştiraki^{yeti} umumiye" masarifine olarak tedris ve talimi.
- 3 - Derecei saniye ve âliye tedris ve taliminin badelim-tihan tahsillerini sureti müttehidede takip edebilecek havasa malik oldukları resmen tanılan çocukların ebeveyninin "iştirakiyeti umumiyesi" masrafına icrası.
- 4 - Bir tadrisi âlii avam tesis ve ihdası.
- 5 - Her üç derece tedris ve talimin Devlet tarafından tahtı inhisara alınması.

Teavünü içtımâî noktâi nazarından vergi usüllerinin
izaai umumiyesi

- 1 - İhtiyacatı tabiiyei iptidaiyeden madut mevadı istihlâke üzerine konulan vergilerin lâğvı.
- 2 - Serveti sâmanın derecei tezayüdü nisbetinde muahharen yapılacak istatistike göre varidat üzerine resmi müterakkinin vaz'ı.

Sanayide, ticarete, ziraatte sâyü amelin himayeti
kanuniyesi tahtında intizama alınması

- 1 - Haftada bir gün istirahat, yani amele istimal edenler tarafından yedi gün zarfında ancak altı günden fazla çalıştırmamak için "istirahati isbuiye" namıyla kavanini içtımâiye tertibi.
- 2 - Sâyü amel müddetinin sekiz saate tahdidi.
- 3 - Ondört yaşından aşağı olan çocukları tezgâhlarda, ameliyathanelerde çalıştırmaktan men için kavanin tesisi, rüşde baliğ olanlar için yarım gün çalışmak ve terbiye ve tahsilleriyle mütenasip olacak surette sâyüameli müteharrik vazı.
- 4 - Gece çalışmalarının kadın ve çocuklar için men'i. Gece sâyü amelinin sureti mutlakada lüzumuna ihtiyaç hissetmeyen bütün sanayi ile her sınıftaki gündelikçinin çalıştırılmasını men zımnında kavaninin meşruanın vaz'ı.
- 5 - Sanayi, ticaret, ziraat amele ve gündelikçisi için fenin iştirak ve ittihadıyla Belediyeler tarafından haddi asgerrî yevmiyeli fiyatların tesbiti.
- 6 - Her ustaya gerek ceza ve gerek sureti aharda amelenin yevmiyesinden bir şey tenzil ettirmemek için tedabiri kanuniye ihdası - ameliyathanelerin nizamnamei hususilerine amelelerin müdahalesi.
- 7 - Ameliyathaneler, fabrikalar, tezgâhlar, maden ocakları, ilâh.. yerlerin yani yevmiye veya mahiye ile istimal olunan

erbabı mesainin çalıştığı mahallerin hıfzısıhha noktai nazarından şeraiti fiziyojlojiyeyi tahrif etmiyecek surette ve onu muhafazakâr kavanin için Devletle amele sendikaları tarafından müntehap müfettişlerin tayini.

8 - Her nevi sanayi, ticaret, ziraatte çalışan bütün yevmiyeciler "prodomi" yani usta ile amelelerden müteşekkil sulh mahkemelerinin tesisi.

9 - Mahpusînin sâyü amelinin reji haline vaz'ı yani fiyatı sâyü amelin sendikaya dahil amelelere tediye edilen fiyatı sâyü amele müsavi olması.

10 - Kadınların vaz'ı hamlinden altı hafta evvel ve altı hafta sonra kanunen istirahatate malik olmaları.

- 7 -

Tabiî ve iktisadî tehlike ve kazalara karşı teminat

sigortaları yani "Şirketi İçtimaiye" teşkili

1 - Vakti tatili eşgal, ihtiyarlık, malûliyet, kaza, hastalık zamanlarında ve bu tehlikelere karşı ziraat, ticaret, sanayi erbabı sâyü amelinin heyeti mecmuasına tatbik edilmek üzere millet tarafından bir "şirketi içtimaiye" usulünün tesis ve teşkili.

2 - Amelelerin yevmiyeleri üzerinden hiç bir akçe alınmaması şartıyla, iki sülüsü sermayedaran, patron ustalar tarafından, bir sülüsü de Devlet tarafından ita edilmek üzere "Şirketi İçtimaiye" sermayesinin tesisi.

3 - Kazai sâyü amel kavaninin teşkil ve ihdasiyle bu kavaninin bilâ tefrik her millet amelesine tatbiki.

4 - "Şirketi İçtimaiye" idaresinin işlerinde amelelerin iştirakiyle kontrol hakkına malik olabilmeleri.

- 8 -

Devletin, vilâyetin, nevahinin sanayi ve ziraat umuru

nafia hizmeti umumiyesine tevsiî mezuniyeti

1 - Şimendiferler, maden ocakları, bankalar, şirketler ve ilâh şeylerin malı millî haline ircaı.

- 2 - Erbabı sâyü amel için muahheren teşkil edilecek olan "Sâyü Amel Borsa"larının muavenetiyle bilâ ücret iş bulmak için "Hizmeti Umumiye Ajansları" teşkili.
- 3 - Sıhhati umumiyeyi himaye edici kavanin ile hıfzısıhha noktai nazarında kabili iskân hanelerin inşasına nezaret edici bir hizmeti milliye nahye tesisi.
- 4 - Devlet tarafından bir "İkrazı Ziraî Bankası"nın teşkili.
- 5 - Nahiyelerde, kazalarda, köylerde alât ve edevatı müştereki ziraiye satın almağa yardım eylemek, rençber erbabı sâyü amelinin sendikaları tarafından nahiyelerin kontrolü tahtında idare olunur arazii müştereke iştirasına muavenet etmek üzere depozite mağazaları ihdas etmek için nevahii mezkûreye ianei nakdiyede bulunmak.
- 6 - Ucuz icar ile iskâna kabiliyetli olan hanelerin reji usulü ile inşası, nahiyelerde nakliyatın, suların, tenviratın mülkü nahiyeye olmak üzere hizmeti umumiye devairi şekline ircaı. Hizmeti umumiyeyi milliye kontrol ve idaresinin amele teşekkülâtı içtimaiyesinin iştirakiyle usulü hâkimiyeti âmme üzere icrası. Hizmeti umumiyeyi devlette yevmiye ve mahiye ile müstahdem erbabı sâyü amele "sendika" teşkiline dair hakkı içtimainin itası.

- 9 -

Sulhü Beynelmilel siyasetini takip ve müdafaai memlekete hâdim teşkilâtı askeriyei cedidenin kabulü ile tatbiki

- 1 - Orduyu daimî yerine "Milis askerlerinin" yani orduyu milletin ikamesi. Hizmeti askeriye için Lâzım gelen tedabirin ittihaz ve kabulü.
- 2 - Askerî Ceza Kanunnamesinin tadili - Mücazat suretinde hizmeti askeriye müddetinin tatvilinin men'i.
- 3 - Her ne tarzda olursa olsun, tecavüzî harpten içtinap olunması.
- 4 - İdamei sulh için olmayan her türlü itilâf ve ittifaktan sureti katiyede feragat edilmesi.
- 5 - Müstemlekât sevkiyat ve tecavüzatı askeriyesi fikri müstevliyanesinden ilelebed içtinap olunması.